

Class - VI
Mid Term Exam -2022-23
Subject - Sanskrit
Set - B

नाम - —————

कक्षा तथा वर्ग - —————

प्रवेश संख्या - —————

Time Alloted - 3 Hours

Max.Marks- 60

निर्देश - * इस प्रश्नपत्र में 12 प्रश्न तथा 9 पृष्ठ हैं।

* सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

* प्रश्नों के उत्तर सुंदर लिखावट में स्पष्ट रूप से लिखें।

* समयसीमा का ध्यान रखें।

1) **अपठित गद्यांशम्** पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत -

10

एकः अलसः बालकः अस्ति। सः स्वकार्यम् अपि कदापि न करोति। सः नित्यम् पाठशालाम् अपि न गच्छति। कक्षाकार्यम् गृहकार्यम् अपि सम्यक् न करोति। सः एकदा विचारयति - “ अद्य अहम् विद्यालयम् न गमिष्यामि, उद्यानम् गत्वा कंदुकेन, खगैः सह क्रीडिष्यामि।

एकपदेन उत्तरत -

1 X 4 = 4

i) अलसः कः अस्ति? - (क) गृहकार्यम् (ख) बालकः (ग) पाठशालाम्

—————

ii) सः नित्यम् कुत्र न गच्छति ? - (क) गृहम् (ख) नगरम् (ग) पाठशालाम्

—————

iii) सः कदापि किम् न करोति? - (क) स्वकार्यम् (ख) गृहकार्यम् (ग) कक्षाकार्यम्

—————

iv) एकः कीदृशः बालकः अस्ति? -

(क) परिश्रमी

(ख) बुद्धिमान

(ग) अलसः

पूर्णवाक्येन उत्तरत -

2 X 2 = 4

i) सः एकदा किम् विचारयति ?

ii) सः किम् सम्यक् न करोति ?

निर्देशानुसारेण उत्तरत -

1 X 2 = 2

i) 'बालकः' पदस्य विशेषणपदम् किम् ?

ii) 'गच्छति' क्रियायाः कर्ता कः ?

2) चित्रानुसारेण वाक्यनिर्माणम् कुरुत -

1x 5 = 5

1) विहगाः -

2) कृषक:- —————

3) समुद्रतटे - —————

4) चंद्र: - —————

5) नौका - —————

3) अधोलिखितानि वाक्यानि कोऽपि 5 वाक्योः संस्कृतअनुवादम् लिखत -

1x5 = 5

i) वे सब पढ़ेंगे।

—————

ii) बालक गेंद से खेलता है।

—————

- iii) तुम कलम से पत्र लिखते हो। _____
- iv) मैं नगर जाऊँगा। _____
- v) राधा और रेखा पत्र लिखती हैं। _____
- vi) लड़कियाँ नृत्य करती हैं। _____
- vii) वह संस्कृत पढ़ता है। _____

4) निर्देशानुसारेण शब्दरूपम् चित्वा लिखत -

1x5 = 5

i) बालक - पंचमी विभक्तिः एकवचन -
 क) बालकेन ख) बालकाय ग) बालकात्

ii) लता - तृतीया विभक्तिः एकवचन -
 क) लतायाः ख) लत्या ग) लतया

iii) फल - द्वितीया विभक्तिः बहुवचन -
 क) फले ख) फलौ ग) फलानि

iv) बालक - षष्ठी विभक्तिः बहुवचन -
 क) बालकानाम् ख) बालकयोः ग) बालकेषु

v) लता - पंचमी विभक्तिः द्विवचन -
 क) लताभ्याम् ख) लताभिः ग) लताभ्यः

5) निर्देशानुसारेण धातुरूपम् चित्वा लिखत -

1x5 = 5

i) पठ् धातु, लट् लकार, उत्तम पुरुष, एकवचन -
क) पठति ख) पठामि

ग) पठसि

ii) गम् धातु, लट् लकार, मध्यम पुरुष, बहुवचन -
क) गच्छथ ख) गच्छामः

ग) गच्छामि

iii) पठ् धातु, लृट् लकार, प्रथम पुरुष, द्विवचन -
क) पठिष्यतः ख) पठिष्यथः

ग) पठिष्यन्ति

iv) गम् धातु, लृट् लकार, मध्यम पुरुष, बहुवचन -
क) गमिष्यामि ख) गमिष्यथ

ग) गमिष्यामः

v) पठ् धातु, लट् लकार, उत्तम पुरुष, द्विवचन -
क) पठसि ख) पठावः

ग) पठामि

6) मंजूषातः अव्ययपदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत -

1x4 = 4

मंजूषा - अत्र ,शनैः शनैः , च , उपरि

i) कच्छपः ----- चलति।

ii) तव पुस्तकम् ----- अस्ति।

iii) राघवः, माधवः, सीता, ललिता ----- विमानयानम् रचयन्ति।

iv) पर्वतस्य ----- वृक्षाः सन्ति।

7) उचित **संख्यापदेन** रिक्तस्थानानि पूरयत -

1x3 = 3

i) गजस्य -----(4) स्थूलाः पादाः सन्ति ।

ii) वर्षे -----(6) ऋतवः सन्ति।

iii) उपवने -----(10) वृक्षाः सन्ति।

8) अधोलिखितेषु पदानाम् वर्णविच्छेदम् कुरुत -

1x 3 = 3

i) सभागारम् - -----

ii) अस्माकम् - -----

iii) अम्बुदमालाम्- -----

9) अधोलिखितम् **गद्यांशम्** पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तरम् लिखत -

1x5 = 5

एषः समुद्रतटः। अत्र जनाः पर्यटनाय आगच्छन्ति। केचन तरंगैः क्रीडन्ति। केचन च नौकाभिः जलविहारम् कुर्वन्ति। तेषु केचन कंदुकेन क्रीडन्ति। बालिकाः बालकाः च बालुकाभिः बालुकागृहम् रचयन्ति। मध्ये-मध्ये तरंगाः बालुकागृहम् प्रवाहयन्ति। एषा क्रीडा प्रचलति एव। समुद्रतटाः न केवलम् पर्यटनस्थानानि। अत्र मत्स्यजीविनः अपि स्वजीविकाम् चालयन्ति।

i) जनाः काभिः जलविहारम् कुर्वन्ति?

ii) बालकाः बालुकाभिः किम् रचयन्ति ?

iii) के स्वजीविकाम् चालयन्ति ?

iv) 'पर्यटनाय' अत्र किम् अस्ति विभक्तिः वचनम् च ?

v) 'नौकाभिः' अत्र किम् अस्ति विभक्तिः वचनम् च ?

10) अधोलिखितम् पद्यांशम् पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तरम् लिखत -

1x5 = 5

राघव ! माधव ! सीते ! ललिते !
विमानयानम् रचयाम ।
नीले गगने विपुले विमले
वायुविहारम् करवाम ॥

उन्नतवृक्षम् तुंगम् भवनम्
क्रांत्वा आकाशम् खलु याम ।
कृत्वा हिमवंतम् सोपानम्
चन्द्रिरलोकम् प्रविशाम ॥

1) राघवः, माधवः, सीता ललिता च कम् रचयाम ?

2) हिमवंतम् सोपानम् कृत्वा कुत्र प्रविशाम ?

3) आकाशम् कथम् याम ?

4) 'नीले गगने' अत्र किम् अस्ति विशेषणपदम् ?

5) 'उन्नत वृक्षम्' अत्र किम् अस्ति विशेषणपदम् ?

11) (क) **पर्यायपदम्** मिलित्वा लिखत -

$\frac{1}{2} \times 4 = 2$

वैनतेयः निर्मले

अम्बुदः दिनकरः

सूर्यः घनः

विमले गरुडः

(ख) **विपर्ययपदम्** मिलित्वा लिखत -

$\frac{1}{2} \times 4 = 2$

सार्थकः दिवसः

उन्नतः श्वेतः

निशा अवनतः

कृष्णः

निरर्थकः

12) (क) उचितम् पदम् चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत -

1x 4 = 4

i) अहमपि ----- खेलामि । (कंदुकम् / कंदुकेन)

ii) छात्रः ----- पश्यति । (दूरदर्शनम् / दूरदर्शनेन)

iii) अश्वाः ----- सह धावन्ति । (अश्वम् / अश्वेन)

iv) राघवः ----- विहरति । (विमानयानम् / विमानयानेन)

12) (ख) भिन्नवर्गस्य पदम् चित्वा लिखत -

½ X 4 = 2

i) पुस्तकालयः , श्यामपट्टः , प्राचार्यः , सौचिकः

ii) मयूराः , चटकाः , शुकाः , मण्डूकाः

iii) आम्रम् , कदलीफलम् , मोदकम् , नारंगम्

iv) लेखनी , चटका , तूलिका , पाठशाला
